

Landsforeningen - We Shall Overcome

Bruker- og interesseorganisasjon for menneskerettigheter, selvbestemmelse og verdighet innen psykisk helse

Stiftelsesår: 1968 / Org.nr.: 980 334 597

post@wso.no – www.wso.no

Oslo 05.11.2024

Til Helse Møre og Romsdal
v/ styreleder Ingve Theodorsen og
administrerende direktør Olav Lødemel

Kopi til

Helse Midt-Norge RHF
v/ styreleder Odd Inge Mjøen og
administrerende direktør Jan Frich

Avdelingsleder voksenpsykiatri Eirik Molvær

Klinikkjef voksenpsykiatri Ståle Hoff

Protest mot foreslått nedleggelse av regionalt medikamentfritt behandlingstilbud ved Vegsund DPS

WSO – Landsforeningen We Shall Overcome er en bruker- og interesseorganisasjon for menneskerettigheter, selvbestemmelse og verdighet innen psykisk helse. WSO jobber for at mennesker med psykososial funksjonsnedsettelse skal ha rettigheter og rettssikkerhet på lik linje med andre, i tråd med FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter – CRPD. Vi jobber for at det skal utvikles tjeneste innen psykisk helse basert i menneskerettigheter, som sikrer selvbestemmelse og valgfrihet rundt egen behandling og sikre at medikamentfrie tilbud må være tilgjengelig i hele landet for de som ønsker det. WSO er en del av Fellesaksjonen for medisinfrie tilbud.

WSO har blitt informert om at det regionale medikamentfrie behandlingstilbudet ved Vegsund DPS står i fare for å bli nedlagt i forbindelse med kutt for innsparing i helseforetaket. Av den grunn sender vi dette skrevet, for å protestere mot en slik nedleggelse og vektlegge viktigheten av å opprettholde et slikt tilbud også i fremtiden, og heller legge opp til styrking av medikamentfritt tilbud i helseregionen.

Den potensielle nedleggelsen av det medikamentfrie tilbudet i regionen fører seg inn i rekken av andre tilbud truet av nedleggelse eller nedskalering grunnet innsparing i de regionale helseforetak: Det medikamentfrie tilbudet ved Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN), BET-seksjonen ved Blakstad sykehus i Helse Sør-Øst, og medikamentfritt tilbud ved DPS Nedre Romerike.

Nedleggelse av de egne enhetene vil føre til at tilbudene forvitrer sammen med fagmiljøet og kunnskapen opparbeidet gjennom årene tilbudene har vært tilgjengelig.

Løsningene for å tilby et medikamentfritt tilbud i helseforetakene varierer, men det er ikke sannsynliggjort at medikamentfrie tilbud integrert i de ordinære tjenestene gir et reelt medikamentfritt tilbud.

WSO ser på disse nedleggelsene/nedskaleringene som lite bærekraftige og at kutt i de eksisterende medikamentfrie tilbudene vil føre til et samfunnsøkonomisk tap da en gruppe pasienter som ikke har hatt nytte av konvensjonell psykiatrisk terapi vil stå uten reelt behandlingstilbud.

Forslaget om nedleggelse av medikamentfritt behandlingstilbud ved Vegsund DPS

Per i dag er det medikamentfrie behandlingstilbudet ved Vegsund DPS det eneste medikamentfrie tilbudet som tilbys ved Helse Møre og Romsdal og Helse Midt-Norge. Målgruppen er mennesker med ulike angstlidelser, depresjon eller personlighetsproblematikk som har flere behandlingsforsøk bak seg. Avdelingen har 6 plasser, 3 døgnplasser og 3 plasser for dagpasienter. Avdelingen tilbyr ikke-medikamentelle behandlingsmetoder som har dokumentert god effekt på pasienter med langvarig og sammensatt problematikk. Helseforetaket har ingen medikamentfrie tilbud for pasienter med psykose- eller bipolare lidelser.

WSO har ikke informasjon om hva som er planen for medikamentfritt behandlingstilbud for pasienter i regionen dersom kuttforslaget for tilbudet ved Vegsund DPS blir besluttet.

WSO vil minne helseforetaket på oppdragsdokumentet fra HOD i 2015 som fortsatt er gjeldende. En nedleggelse av det eksisterende tilbudet vil derfor kreve av helseforetaket at det foreligger reel mulighet for medikamentfri behandling for områdets pasienter. Alternativer som medikamentfrie sengeplasser integrert i andre avdelinger blir ikke opplevd som et reelt, tilgjengelig alternativ for medikamentfri behandling av målgruppe for Fellesaksjonens krav.

En nedleggelse av det medikamentfrie tilbudet ved Vegsund DPS uten en plan for erstatning vil frata en brukergruppe, som ikke har hatt nytte av annen behandling, reel mulighet for behandling og tilfriskning. WSO kan ikke se at dette er god økonomi og bærekraftig utvikling av tjenestene i psykisk helsevern.

Vi er også kjent med at det pågår forskning på det medikamentfrie tilbudet ved Vegsund DPS, som vil påvirkes av en eventuell nedleggelse/ omorganisering av tilbudet.

En videre og kontinuerlig forskning er avgjørende for dokumentasjon av behandlingseffekt ved medikamentfri behandling. Slik forskning er imperativt viktig for fremtidens psykiske helsevern, både i Norge og ikke minst internasjonalt.

Kravet om medikamentfrie tilbud

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) sendte i 2015 ut et oppdragsdokument, som fortsatt er gjeldende, hvor det ble satt følgende mål:

*"Pasienter i psykisk helsevern skal så langt det er forsvarlig kunne velge mellom ulike behandlingstiltak, herunder behandlingstiltak uten medikamenter. Tilbudet utformes i nært samarbeid med brukerorganisasjonene."*¹

Videre ble det spesifisert at de regionale foretakene skulle etablere et reelt tilbud om valg av alternativer til medisiner, og at det for pasienter som skrives inn i psykisk helsevern og behandles med medikamenter burde utarbeides plan for nedtrapping/avslutning av medikamentell behandling.

---

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/medikamentfrie-tilbud-i-psykisk-helsevern---oppfolging-av-oppdrag-2015/id2464239/>

I Opptrappingsplanen for psykisk helse (2023-2033)² er medisinfrie behandlingstilbud tatt inn som et prioritert område under kapittel 4.6 Riktig bruk av legemidler, hvor det blant annet står at "*medisinfrie behandlingstilbud har en naturlig plass i en moderne, fremtidsrettet psykisk helsetjeneste*". WSO har kommet med innspill til høring på opptrappingsplanen til Stortinget³ hvor vi uttrykker bekymring for utviklingen av de medikamentfrie tilbudene i Norge.

I utgangspunktet skal alle pasienter i psykisk helsevern kunne velge mellom ulike behandlingsformer, deriblant behandling uten medikamenter, dersom det er forsvarlig. For å oppnå dette må medikamentfrie tilbud fremstå som et reelt alternativ og de nåværende tilbudene må bestå og bli styrket. Det erkjennes i Opptrappingsplanen at de medisinfrie tilbudene oppleves som vanskelig tilgjengelig for brukerne, noe som handler delvis om manglende informasjon om at tilbud finnes, og hva alternativene til medisiner innebærer.

Mange pasienter innen den psykiske helsetjenesten opplever at medikamenter ikke hjelper for deres helsetilstand, eller opplever store bivirkninger. Da er det viktig at det opprettholdes tilbud som kan hjelpe denne gruppen, og at det opplyses om, og tilbys medikamentfrie tilbud. Medikamentfrie tilbud er per dags dato ikke et tilbud innen akutt-psykiatrien, og mange pasienter blir i sitt første møte med tjenestetilbudet innen psykiatri satt på medikamenter, under frivillig vern eller tvang, og får gjerne store mengder av disse. Da kan det fort være vanskelig å slutte på medikamentene, eller trappe ned på bruken, uten en langvarig og forsvarlig nedtrappingsplan. Ved å tilby medikamentfri behandling, også innen akutt-psykiatrien, kan man hindre unødvendig bruk av medikamenter, unødvendige nedtrappingsprosesser og uheldige langtidskonsekvenser av medikamentbruk. Dette vil, ikke bare være positivt for den enkelte pasient, men også bidra til et mer bærekraftig helsetilbud hvor flere kan få god og riktig helsehjelp for sine plager.

Tjenesteutvikling i tråd med menneskerettighetene

En nedleggelse av det medikamentfrie behandlingstilbudet er et steg i feil retning i henhold til nasjonale og internasjonale signaler hvor en recoverybasert tilnærming og menneskerettigheter skal ligge til grunn for tjenestene som tilbys innen psykisk helsevern. WHO og FN anbefaler frivillige behandlingstilbud og psykiske helsetjenester i tråd med CRPD.

WSO støtter Opptrappingsplanen for psykisk helse i at medisinfrie behandlingstilbud skal være en del av den psykiske helsetjenesten. Skal Helse Møre og Romsdal følge Opptrappingsplanens mål, må det medikamentfrie tilbudet bestå. En nedleggelse av tilbudet vil ha en negativ nasjonal betydning for utviklingen av tjenester i tråd med menneskerettighetene og anbefalinger fra Verdens Helseorganisasjon (WHO)⁴.

Fokus på å styrke autonomi og selvbestemmelse, å jobbe personsentrert i tråd med personens verdier og mål, medikamentnedtrapping og behandling uten tvang er helt sentralt for å få en utvikling i retning av menneskerettighetsbaserte, trygge og virksomme tjenester.

Skal man sørge for en tjenesteutvikling innen psykisk helse i tråd med menneskerettighetene, som er fremtidsrettet og bærekraftig, fordrer det en styrking av medikamentfrie tilbud, og ikke nedleggelse av de eksisterende. WSO oppfordrer Helse Møre og Romsdal og Helse Midt-Norge til å være fremoverlente, og ikke nedlegge eksisterende tilbud, men styrke satsingen på medikamentfrie tilbud slik at også andre brukergrupper i regionen kan nås.

---

² <https://www.regjeringen.no/contentassets/0fb8e2f8f1ff4d40a522e3775a8b22bc/no/pdfs/stm202220230023000ddd-pdfs.pdf>

³ <https://wso.no/wp-content/uploads/2023/10/20231004-Innspill-Stortinget-Opptrappingsplan-edEEH.pdf>

⁴ <https://www.who.int/publications/i/item/guidance-and-technical-packages-on-community-mental-health-Services>

WSO har følgende spørsmål:

- **Hvordan skal helseforetaket svare ut oppdragsdokumentet fra HOD, 2015, hvis man går videre med plan om nedleggelse av den eneste medikamentfrie enheten i regionen?**
- **Hva slags tilbud skal pasienter i regionen som ikke har nytte av konvensjonell psykiatrisk behandling få?**
- **Hvilke planer har helseforetaket for sikre en utvikling av sitt tjenestetilbud i tråd med menneskerettighetene og føringer fra WHO?**

Med hilsen,

WSO – Landsforeningen We Shall Overcome

v/ Elin Halvorsen-Weare, Styremedlem

Mette Ellingsdalen, Leder